

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_A_LH_1.SADA_24

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-LH-1.sada-č.24

Autor: PaedDr. Ludmila Hulvová

Datum vytvoření: srpen 2011

Název DUM: Výklad – doplňování slov

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: 8.

Druh učebního materiálu: pracovní list

Klíčová slova: výklad, odborný text, porozumění významu textu, doplňování slov

Anotace: Pracovní list obsahuje 3 texty, s nimiž jsme pracovali postupně – ve škole i doma, poslední text byl využit až později jako opakování znalostí v hodině literární výchovy. Kromě doplňování slov (samostatně) jsme u 1. textu společně vyhledávali typické znaky odborného výkladu (spisovnost, popis spojený s vysvětlením - vyjádření příčiny jevu, podmínek, důsledku, logické členění textu apod).

Použitý zdroj: *Věda a technika*. 1. vyd. Praha: Svojtka a Vašut, 1994, s. 30, 58, 59.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Doplň chybějící slova (vždy jen jedno):

1. text

První hodiny

Už hodně dlouho nežije člověk jen přítomností. .... se o to, co bylo, uvažuje o tom, co ..... Jinými ..... - uvědomuje si čas. A protože člověk je ..... přemýšlivý, vymyslel k ..... času .....

..... hodiny se objevily asi před 5500 lety a byly to hodiny ..... Čas se určoval podle stínu, který ..... sloup. Podobné měření času můžeme na některých domech ..... i dnes. Místo sloupu je na zdi připevněna ..... a kolem ní je namalován ..... Takové hodiny ale ....., když nesvítí slunce.

Výhodnější jsou proto hodiny ..... Vymysleli je Egypťané ..... roku 1400 př. n. l. Hodiny byly tvořeny nádobkou s ....., ze které vytékala voda. Čas měřili podle doby, za kterou voda z nádoby úplně .....

V ..... se užívaly vodní hodiny složitější. Řekové a po nich i Římané odečítali čas podle toho, jakou měl polohu plovák ..... ve válci, do kterého kapala voda ze zásobníku.

Z dalších vynálezů připomeňme ještě jeden - velice dlouho se ..... k měření času ....., ve kterých při hoření klesala hladina oleje.

Ve středověku ..... hodiny přesýpací. Ty ..... z nich dokázaly přesypávat ..... půl hodiny i víc. Dnes je občas využíváme také, např. při ..... vajíček. Častěji ale slouží jako .....

2. text

Galaxie

Slunce i jiné viditelné hvězdy náleží do obrovské ..... hvězd – naší Galaxie. .... jsme ji Mléčná dráha. Je ..... za jasné noci jako světlý matný pás. Je to rovina Galaxie, na níž je větší hustota hvězd. Z obrovské ..... by Galaxie připomínala plochý, uprostřed vyboulený disk se spirálními rameny na okraji. Naše Galaxie není ....., po celém vesmíru je rozseto mnoho dalších galaxií.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozlišujeme různé typy galaxií. Ta naše ..... ke spirálnímu typu. Podobné galaxie jsou poměrně běžné.

Vedle nich se ..... galaxie eliptické, které ..... zploštělou kouli tvořenou množstvím hvězd. Jiné nemají ..... tvar a vypadají velmi neobvykle, jako by vybuchly nebo se ..... s jinou galaxií.

3. text

Májovci

- výrazná ..... několika českých básníků a prozaiků
- autoři ..... na Máchu, Havlíčka Borovského, Erbena
- zaměřili se na městskou tematiku; na soudobý ..... s jeho problémy
- začínají tvořit v 50. letech, v době negativně ..... revolucí roku 1848 (Bachův absolutismus; výsledky národního obrození potlačovány)
- české knížky ..... málo; české noviny jsou zakazovány
- Neruda tuto ..... nazval časem zaživa pohřbených
- v této době je významné vydání Kytice a Babičky; otevření Prozatímního divadla
- začínají se ..... první literární almanachy (to jsou sborníky zahrnující příspěvky více autorů, které něco spojuje)
- almanach Lada Nióla – rozčeřil ..... českého kulturního života – bylo možno něco vydávat
- almanach Máj – podle něj se autoři v něm publikující ..... májovci